Број 139. У Новом Саду, у четвртак 23. јуна 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 70 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ десничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Г. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Небеска појава у манастиру Раваници.

Видовданска слава код манастира Раванице у Срему лепа је и сваком Србину мила слава. Свака лепа појава може имати и своју ружну страну а видовданска слава код манастира Раванице је пуно тих ружних па и одвратних појава.

Овом приликом ми је намера да свратим пажњу на неке одвратне и гнусне појаве. — Нећу да говорим о оним силним нижим калуђерима, којих можеш при свакој слави видети, (скромнији и смиренији калуђери остају код куће) како по манастирским ходницима, шатрама где се точи вино и пиво, код колачара и ту на саблазан присутног народа са својим љубезницама ашикују. Хоћу мало после да говорим о понашању калуђера вишег степена, о епископским кандидатима.

Сада да пређем на једну и непријатну појаву видовданске славе. Таково што не верујем да се ма у којој уређеној држави Европе видети може. Ту мислим на оне стотине заражених обогаљених, слепих и неслепих, а половину префриганих претваралица, који су скоро сви са најопаснијим прилепчивим болестима окужени, ти се при ручку од групе до групе провлаче своје рањаво тело показују и до крајности насртљиво просе. Ми имамо закон да се свака општина за своје за рад неспособне и сиромашне особе побринути мора, па зашто се тај закон не врши? За време поджупаније румске, под поджупаном Музлером осим гуслара другим на славама место било није, па кад је тако било, зашто и сада да не може тако бити? Зашто да буде човек изложен том, да се у Раваници окужи?

Но да се вратим на прави смер овог мога дописа. На овогодишњој видовданској слави појавио се усред белог дана метеор коме се чудио и дивио (ал у одвратном смислу) сваки искрени пријатељ српске православне вере. Тај метеор посматрали су са осмехом иноверци христијани, па и сами Чивути Но да штоване читаоце са том „небеском појавом“ даље не мучим, казаћу одмах да то није била никаква небеска појава, већ се појавио к виљски архимандрит. А ево овако: Ошишане браде и косе, на глави место калуђерске камилавке или бар скромног свештеничког шешира имао је шешир од филца, матроске форме. Уз то је био без горње хаљине, а на грудима двоструки златан ланац, који му по пропису и не припада. А што је најлепше, односно најскарадније, у устима запаљена дебела цигара. Бројанице није имао, разуме се

Овај пут је добро прошао, јер се упутио био да му нешто каже један Србин занатлија, када је са сабратом Анатолијем (огрнутим у хавелоку) посматрао вежбање наших соколова Хтео је да га замоли да припали на цигари, па да му је не врати више, или нешто слично, али га је од тога молбом одвратио један смирени свештеник из Босне или Старе Србије. Но ако је сад и изостало, то се може првом приликом догодити.

Наш отац дефраудант који је мајстор у одузимању црквене свести, требао би да улије прво својим будућим колегама мало црквене свести, да не брукају себе и наше лепо православље. Јер има нас хвала Богу још живих, који се сећамо наших честитих смирених архимандрита-владика Николајевића и Војновића. А ако и даље тако наставе нека господа калуђери, можемо лако доживити, да их ради комодитета и „спојачње примамљивости“ на којој манастирској слави видимо у кошуљи и гаћа од танког сади-платна.

Сада да завршим. Када су наши калуђери са малим изузетком (јер има збиља и врло честитих калуђера) како не би требали да су, нека се не чуде, што су поштовање и сваку љубав народну изгубили. Ово неколико речи рекох у најбољој намери.

Криза у Угарској.

До сада су 9 жупанија и 17 вароши решиле, да њихови чиновници не смеју предати државној благајни ону порезу, коју буду порезници својевољно плаћали. Но како полузванични листови јављају влада ће уништити те закључке Ако чиновници предаду тај новац у државне благајне на чување, влада ће тај новац узети, јер је државни. Ако не предаду чиновници тај новац на чување у државне благајне, влада ће их скинути са звања и повести против њих истрагу као да су проневерили новац. У опште ће влада скинути све чиновнике који се противе и наместити на њихово место друге, или ће поставити комесаре. Исто ће тако проћи и они чиновници који се буду опирали да врше своју дужност у ствари регрутовања војске. — Овако веле да ће бити, но како ће проћи видећемо.

* * *

Како да се држимо ми Срби?

Београдски лист „Србија“ говори о кризи па вели и ово:

Питање је сад, како треба да се држи српски народ у тим приликама?

Држимо, да је јасно, да од Беча српски народ — и као целина и узевши поједине његове делове — не може очекивати никаква добра. Нама Беч може бити само непријатељ. Међутим мађарски народ може нам бити пријатељ и непријатељ. Могућност пријатељства не треба бар да кварими. Ма којим начином дошла коалиција на владу — а несумњиво је да ће доћи, а пре а после — ми не треба да јој дамо повода за мржњу. Зато мислимо да српски народ треба да се придружи пасивном отпору, али не да се стопи с којом мађарском странком. Он треба само да је за независност Угарске, макар то изгледало да се тиме помажу шовинистичке мађарске тежње. Оне су, по нашем мишљењу, тако неостварљиве, да су за српски народ много мање опасне, но на прилику што би било продужење окупације до косовске Митровице.

Но у пасивном отпору лежи и по српски народ једна опасност која се испољила и у последњем екс лексу. Наш народ је врло слаб економ, не уме да чини уштеде.

ПОДЛИСТАК.

СРПСКЕ ЧЕТЕ И ЧЕТОВАЊЕ у Старој Србији и Маћедонији.

Живот српског народа под Турском, веома је тежак; он је гори но живот афричког робља. Ту се не живи од данас до сутра како се то обично каже, него »од минута до минута.«

Наш лажно названи век хуманитета, није ни мало поправио положај српског народа у Турској.

Поред многих »турских изелица«, бациле му се на грбачу и арнаутске и бугарске, и све га то пљачка и убија кад му се год прохте и кад год се Србин јави као Србин!

Од свега овога Турска ништа не добива Турска врховна управа чак то и не жели, као што не желе ни паметни Турци.

Али то желе и преко последњег измета раде они који би хтели да на рачун Турске примакну јој још ближе своје границе државне.

Што се год више јавља у Маћедонији и Старој Србији познатих »црних гавранова«, све је већи број тако званих форинташа, људи који раде на пропасти Турске и коначном упропашћењу народа тих покрајина. И Турци и Бугари и Арнаути несвесно су оруђе тим отмичарима.

Кад је бугарски терор у чисто српским крајевима Скопске Црне Горе, кумановског, кривопаланачког, кратовског, велеског, гостиварског и тетовског краја, кад је ма шта у Поречу, Кичеву, Прилепу, Охриду и другим местима, дојадио народу и кад је народ увидео да му турска власт или неће или није у стању да да сигурности животу и имању, он је стао сам да размишља о своме јаду и својој безбедности.

Имао је да бира једно од двога: или да назаренски погне главу и пусти да га воју и бољи и гори, или да се испрси и бори до истраге своје ил' душмана.

И он је изабрао ово последње.

Било нам милије забележити како је Турској или реформним силама пошло за руком ујамчити Србима оно на шта има права сваки човек. Али кад то, на жалост, није, радије нам је души што је назаренству претпостављен — отпор.

И ако су српски четници млади, и нема међу њима још оних ускочких оглашених горостаса, какви беху: Ђорђе, Главаш, Вељко, Чарапић, Петко и Стојан Ковачевић, Ристо Манојловић, Вуле Хајдук, сердар Ђока Милановић, Рашо поп Лука и Миле Јовановићи, Перо Тунгуз, Шћепан Радојевић, Илија Ђукановић и Драга Обренов-Ковачевић и т. д. и т. д. њихов рад не уступа много овим крилатим змајевима.

Дивна храброст у сукобима на Челопеку и око манастара светог Прохора Пчињског, призната им је и од противника тако исто као и човечност наспрам сваког без разлике вере и народности.

Сукоб на Челопеку десио се на саму Велику Суботу. Ево како сам ја о њему сазнао:

Једна мала четица из људи једног краја у коме је завладала у највећој мери и лична и имовна несигурност, хтела је да се нађе својима на помоћи. Са положаја око Криве Планине где се затекла, имала је при ноћи да путује преко Козјака планине док се није спутила на Пчињу и ту заданила.

Ту се нашла са четницима из околине. Говорило се о браћи која су где осуђена на смрт због свога србовања, и коју је ваљало заштитити. Сваки је теглио своме крају.

Зборисање је потрајало подуже. Мислило се једно, а мимо воље испало друго.

И ако су села и по језику и по крсном имену сва српска, ипак је остао у њима по неки отров и шпицлов коме је новац Бог. По причању Турака по Куманову, једна од тих »форинташа«, бугараш, доставио је аустријском официру да има »комита« у околини. На [illegible] ки начин по тражењу овога, издата је [illegible] ле. да се крену на чете и аскери царске [illegible] разне нова и околине, и арнаутске ђелеп[illegible] воле да иду у лов на мартинке[illegible], који се

Још у 4 сати изјутра у[illegible]аца, плаћам аскера и Арнаута у село Ал[illegible] за јаја дајем нике и оружје. Мували су [illegible] шавши ни једно ни друго. [illegible] било до борбе с њима они

279 10—

словачки и немачки. На то је устао посланик угарског сабора Ахим, по рођењу Словак, а припада социјалистичкој странци. И он рече: „Нек парохијани науче мађарски.“ Дакле стотине хиљаде људи нека науче за вољу бискупа мађарски. — Ми смо већ једном приликом нанели, да тај бајаги социјалистички посланик, Ахим, нема ни појма о социјализму и да је он уз то и шовиниста најчистијег кова Такви блесани само брукају оно начело, коме бајаги припадају.

Руско-јапански рат.

У вечерњем броју „Заставе“ имали смо уверење Геткеа, пуковника у немачком генералштабу. По њему неће доћи до мира, јер га Русија неће а Јапану би врло добро дошао. Јапан је извукао већ и последње резерве своје, а три четвртине руске војске још су нетакнуте. Износи даље, да је стање руске мандурске војске врло добро, да Јапан несме напред, већ ће то учинити Русија, чим јој стигну потребна појачања.

До јуче је још енглеска и чувутска штампа стално проносила, како је Линјевићево стање опасно, његова пропаст сигурна. Јапанци наступају и већ су и Линјевићеву војску опколели. Данас и сами Чивути начелу са „Пестер Лојдом“ признају како те вести нису истините. На против, несумњиво је утврдило, да Јапанци на свом фронту нису коракнули ни стопу напред, већ су тамо где су били и пре три и више месеци. Генерал Мишченко, не само да стоји чврсто на крајњем десном крилу већ је своје прве убојне редове приметно промакнуо напред. И све дотле неможе бити речи о заобилажењу, до год Јапанци не потуку Мишченка и не баце га из досадањих његових положаја. Непромењено је стање и на западу и на истоку, те с тога неможе бити ни речи о јапанском продирању а још мање о заобилажењу.

Ово признање енглеско и чивутско најбоље потврђује да је Геткеово уверење потпуно исправно и стварно. Да Русија не помишља на мир најбољи је доказ и то, што је руски министар саобраћаја кнез Хилков наручио 1136 локомотива, које у Немачкој које је у Америци. Осим тога градиће се и једна споредна пруга сибирске железнице, кроз предео Амура све до Владивостока. Градња ове железнице предвиђена је на 440 милиона рубаља.

Мађарска штампа против Беча.

Будимпештански и други провинцијални листови пишу врло огорчено против Беча. „Еђетертеш“ доноси чланак о том и на крају вели, како апсолутизам може донети собом и аустријске бајонете. Но Мађари се и тога не боје, јер они су већ стојали ускос тим аустријским бајонетима.

Други лист говори о оном новом метеору, који се не давно појавио на небесном своду. Вели, како се том приликом јасно видела велика два ватрена слова: Т. М. Народ се питао, шта та ватрена слова имају да значе, док им није постало јасно, да их то зову душе Кошутова и Петефијева, и да та слова значе „Talpra Magyar“ (На ноге Мађару!)

Трећи лист доноси како је не давно постављен код једне регименте неки мајор Хруба, који је забранио, да се употребљује мађарски језик при команди и муштри. (Ово се чешће догађало). Тај лист завршује овако: Тај г. мајор незна да једног дана може бити пограбљен за тур и бачен, да незна куда ће доспети.

Сегедински лист „Szeged Naplo“ износи како је војна музика свирала опет ону џелатску песту: „Got erhalte“ („Боже живи“) И то је тим већа срамота што је то свирала домобранска војна музика И пита: зар се тиме хоће у ово време, кад су духови и тако врло узрујани и огорчени, да изазива још веће огорчење.

Прилике у новосадској варошкој болници.

Добијамо ове редове: Не знамо да ли се игде зло тако тешко искорењује, као код нас новосађана, и то баш у управним стварима, где би требао да је највећи ред. О дисциплинарној истрази варошког мерника Берцелера] говори се већ од две године, па никако да се ствар изведе начисто, и ако се свугде признаје да усљед јадних прилика, које владају у варошком инжињерском звању, пати јако и грађанство и варош и дешава се оно, што не би смело да се дешава. — Исто тако су врло жалосне прилике у нашој варошкој болници да болесници бегају од ње, у место у њој неге и помоћи да нађу. Ту опет ради шта хоће др. Строне, и све неким вечитим апелацијама осујећава, да се заведе ред. Болесници су изложени сваком злу, јер се особље мења сваки час и узима се које ко за болничког послужитеља. Дотле је већ дошло да се честито особље не може ни добити, јер са др. Стронеом не може нико да издржи. Болница је у таком нереду, да се већа прљавштина и веће ђубре ни замислити не може. То је потврдио и сам санистарски изасланик. Претседник болнице варошки сенатор Форсте пооодавна је повео истрагу чак и против себе, само да се ствар једном уреди, но др. Строне само апелира и ствар се одуговлачи. Болесници међу тим грдно пате и даље; ништа се не чини да се стање побољша. Срамота је по саму варош што честити болесник неће да иде у варошку болницу, већ само онај који баш мора, јер лечење болесника и начин лечења др. Стронеа у болници ни у ком погледу не одговара захтевима. Онај пак који уђе у болницу тај се лечи као приватан болесник и смело се може рећи да је варошка болница управо постала приватан завод др. Стронеа. И др. Строне сасвим јавно без зазора прегледа и лечи у болници прво оне који су приватни болесници, те који наравно посепце и плаћају. И у том др. Строне тако безобзирно далеко иде, да се често већ десило да др. Строне прекине већ отпочето прегледање и лечење редовних болесника кад се који приватан болесник пријави. И то прекида на дуже време не осврћући се на тежину болести оног редовног болесника.

За сад износимо само ово, јер смо извештени да је варошки управни одбор у последњој својој седници решио, да се дисциплинарна истрага против др. Стронеа што пре спроведе. Напомињемо још како у варошкој болници има још много јачих преступа и зала, и буде ли потребно изнећемо све. Нећемо више дати да се ствари провлаче у недоглед, као истрага против Берцелера и др. Стронеа. Нећемо више зла пред грађанством ни прекривати и нећемо више штедети никога, јер и они који допуштају да се те ствари вечито протежу, нису пријатељ ове вароши какви треба да су и нису тачни у својем позиву и дужности Буде ли потребно изнећемо и њих, за сад пак их упозоравамо на то, да се од њих не тражи друго ништа, већ да као позвани имају пред очима интерес и добро ове вароши да врше у том одлучно своју дужност, и да се не осврћу на друге личне обзире.

Брзојави „Застави“.

Стигли 13. јуна.

Криза.

Беч. Домобранског министра Бихара примио је краљ у аудијенцији. Затим је Бихар посетио заједничхог министра војног Питнајха.

Немири у Русији.

Варшава. На основу царске наредбе прогласио је гувернер ванредно стење. Генерал Сулеворт именован је за команданта у Лоцу. — При немирима у Лоцу погинуло је 343 Чивута, 218 хришћана а 700, особа је рањено.

Руско-јапански рат.

Вашингтон. Преговори о миру почеће тек око половине августа. Примирје неће се склапати.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 13. јуна.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 13 кр. 50 пот. до 13 кр. 70 пот.
Раж средње каквоће 13 кр. 30 п. до 13 кр. 50 п.
Јечам за храну 13 кр. 80 пот. до 14 кр. — пот.
Јечам за кување пива — кр. — пот. до — кр. — пот.
Зоб прве каквоће 13 кр. 30 пот. до 16 кр. 60 пот.
Зоб средње каквоће 12 кр. 20 пот. до 12 кр 60 пот.
Кукуруз домаћи 12 кр. 40 пот. до 12 кр. 60 пот.
Кукуруз чинквантин — кр. — п. до — кр. — пот.

Термини.

Жито за октобар 15 кр. 56 п. до 15 кр. 58 пот.
Жито за април 1906. 16 кр. 02 пот. до 16 кр. 04 пот.
Раж за октобар 12 кр. 66 п. до 12 кр. 68 пот.
Кукуруз за јули 14 кр. 84 пот. до 14 кр. 86 п.
Кукуруз за мај 1906. г. 10 кр 62 п. до 10 кр. 64 пот.

ЛИСТАК.

Мугденска битка.

— В Табуринъ. —

(Наставак.)

На толиком растојању лако беше равликонати жуте капе, што се помаљаху иза сваке фанзе, иза сваког грма. А иза развалина, испред села, засели Јапанци у великим гомилама, те неки једва провиривали иза бедема, а други излавили на отворено поље, те пуцали с колена, али одма затим или испуштали винтовку те изнемогли падали на земљу или бежали натраг, потискујући назад тешко рањене.

У Сиљвеструјка, док је дошао до оног рова, беше рањена већ половина момака му, те он заузе ров једном получетом. И сад беху у неколико заштићени од ватре. Рањених беше мање, али зато беху сви тешко и смртно рањени — у главу.

Друге чете су морале да лежу по сасвим равном пољу. У четвртој чети не остаде ни један официр. И тада наредник Михајлов прибере остатак чете и заузе ров заједно с Сиљвеструјком.

Чете све ређе?... Како немогуће беше под ватром износити рањенике предњих чета, то су их остављали на месту докле се не спусти мрак. Коме беше могуће тај се склонио сам. Посред непрекидног гроктања пушака, чула се овда-онда команда официра, да се бије плотунима и тада би по долини захујао потмули уздах летећих кугала.

Од масе пушака и топова, тресао се ваздух, а посред тог силовитог гроктања, чуло се запомагање рањеника, које су санитари метали на носиљке и износили из ватре.

— Братци! Не оствите, замерзаю... јечао један лежећи за себе.

И ако је сијало јарко сунце, дувао је оштар и хладан ветар

Сви војници су имали на рукама рукавице, а то зато, јер би им се иначе посмрзавали прсти од сталног пуњења пушке. Но потпуно здравима не беше хладно. Њих је загревала унутрашња узбуђеност. Али рањени, особито због губљења крви, врло брао се смрзавали.

Један војник, рањен у ногу, трудио се да побегне натраг. На капи му се види крв, али он као да мало пажње обраћа својој рани. Њега је мучило сасвим друго нешто, што нема никакве везе с раном, мучила га мука на повраћање. Лице му позеленило од страшног напрезања.. То беше шок.

(Наставиће се.)

Приповсано.*)

У „Застави“ од недеље 12. јуна број 138 уводни чланак Повампирени §. 11. изнето је јасно зашто су осуђени присутни чланови конференције одржане трећи дан ускрса у Черевићу.

Усљед ове пресуде пала је на мене долеподписаног беда да сам денунцирао (тако се наши издржавају) сви који су били присутни и ради мене страдали, и због тога ми се одмах у очи прети, те сам дошао у неприлику ни крив ни дужан, не могу тога да се отресем.

Изјављујем јавно да нити сам кога денунцирао нити сам помишљао да то учиним. Позивам свакога да изнесе отворено ма и најмањи доказ да сам то учинио, а као поштен човек знаће да му је то и дужност.

Черевић, 7. јуна 1905.

Милан Шербан.

*) За ствари под овом рубликом не одговара уредништво ни у ком погледу Прим. уред. „Заставе.“

Продајем мој добро уређен

ситничарски дућан

уз повољне увјете, а продала би и

кућу.

Љубица Капамџић
у Мирковци,
I. 57: 1—3 п. п. Винковци.

ГВОЖЂАРСКА, ХЕМИЈСКА И ЗВИЉАНИХ БОЈА
ТРГОВИНА
Пл. Лесковца
У СТАПАРУ (Бачка)
препоручује поседницима вршаћих машина за садању сезону
I-ве ВРСТЕ
МАШИНСКОГ ЗЕЈТИНА
у оригиналним бурадима 100 кгр. за 37 круна са стапарске жељезничке станице. За каквоћу гарантира се. Мустре и ценовнике на захтев бесплатно.
I. 547 4—5

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

су ученице пошле у манастир, где су се поклониле моштима св Петра, цетињског чудотворца, па су биле примљене од његовог високопреосвештенства митрополита г. Митрофана, који им је изручио свој архипастирски благослов.

У недељу, 12. о. м. одржато је у институтској цркви свечано благодарење, из чега су ученицама прочитане годишње оцене, па су отпуштене кућама на велики летњи одмор.

Нова школска, 1905/6. година почеће 15. септембра.

Несрећа при војничкој вежби услед топлоте.

4. јула имала је у Поли тамошња домобранска пуковнија вежбу, којом приликом су услед јаке топлоте, која је пред подне била 32 града Целзија, 3 момка умрла, а око 200 се опасно разболело. — Ради тога је у аустријској саборници посланик Рици интерпелисао министра домобранства Шенајха, позвао га, да спроведе истрагу у тој ствари и у будуће настоји, да се такове несреће избегну. На основу депеше коју је министар Шенајх баш у то доба примио, одговорио је, да је само један момак умро и неколицина их се разболела, иначе су све мере пажње предузете биле. У тој ствари спровешће се истрага.

Жене на берлинском универзитету.

У садашњем летњем течају берлинског универзитета било је уписано 335 жена, докле је прошле године у том истом времену било 369. Међу њима има 132 странкиње, од којих је више од половине, 78, из Русије. Од странкиња се наплаћује двогуба такса, 12 марака за течај. Уз то треба додати и таксу за предавања. Од студенткиња има 326 неудатих и 39 удатих. — Са матурантском сведоџбом било је 69 девојака. Већина долазе на универзитет са сведоџбом учитељског испита. Међу студенткињама налази се и једна министарска кћи Јелисавета грофица Посадовска. Она је своје студије у овом течају опет наставила, а студира нову књижевност. Већина женскиња на универзитету учи филозофске предмете, 211 уче књижевност, историју уметности, историју; 37 уче природне науке, 6 опет математику. Од ово шесторо пет је дошло са сведоџбом испита зрелости. Једна од њих кћи је покојног чувеног математичара професора дра Хамбургера са техничке велике школе у Берлину, 21 студенткиња уче народну економију. — Медицинарки има 71, зубно лекарство уче 6, богословске науке 8, а права само 5.

Американски рецепти против топлоте.

У овом добу запаре и топлоте и ако није таква, као у Америци, где дневно стотине људи, коња и т. д. падају од жеге, неће ни нама бити сасвим бескорисно, да наведемо, какве све мере предосторожности употребљавају сада у овоме добу оштроумни Американци. Тамо сада свак иде у најлакшем оделу, па чак и свећеници у својим званијама седе у кошуљи. У шеширу сваки носи по велики лист купуса или сличне биљке, а ако таковог нема, добро наквашену махраму. Испред кућа се по читав дан полива, а пред сваком стражарницом стоје ватрогасци на шмрковима, те поливају коње, који онуд пролазе То исто чине и друштва за заштиту животиња. У Градским стражарницама за несрећне случајеве дан и ноћ су на опрезу, да пруже помоћи убијенима од жеге. Ако се такав случај деси, ту болесника одмах баце на гвоздену постељу, главу му облажу ледом, а у тежим случајевима су при руци и сваковрсни медикаменти. Удари од жеге не дешавају се толико обдан, колико пред вече, што долази од рђаво проветрених соба; с тога у Америци непрестанце светују: свеж ваздух, јака промаха нека је по собама, а што мања употреба алкохолна пића. Последњи савет не би био згорег и за нас, бар бисмо мање патили од жеге.

Крај циганском скитничком животу.

Земаљско пољопривредно удружење дошло је на ту мисао, да учини крај досадањем лепом циганском живоку, сељакању и начини од њих сталне и корисне грађане. Услед тога је исто друштво поднело влади предлог, препоручујући јој најстрожије мере, да одвикне цигане од досадањег сељакања и примора их да се стално настане. Ово важно друштвено питање узела су у претрес сва пољопривредна удружења и добро би било, да се тај предлог што пре оствари и тиме стане на пут многим изгредима цигана — скутница, чији су изгреди особито у последње време јако учестали.

Директор нове чивутске банке у Загребу.

Ово дана основана је још једна чивутска банка у Загребу, која ће се звати „Хрватско-славонска земаљска централна штедионица“, а сад је постављен за директора те нове хрватске банке г. Кон Колмар.

Позив на претплату.

1. јула 1905. године отварамо нову претплату на трећу четврт

„Застава“ излази два пута дневно, а стаје као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пута дневно** поштом, стаје **8 круна 75** потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пута дневно шаље лист кући, **8 круна на три месеца.**

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, јуна 1905.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“

Риба са две жучи.

— Ма чули ти Проко, како неки дан један рибар у Земуну улови рибу са две жучи?!

— Јест па то није ништа ново?!

— Како то?

— Тако, узми наше Кошутовце, зар они не личе на рибу са две жучи?!

— Оно има човек право, тако ми некако и дође... Мрзе Аустрију и не трпе народности!

М.

Брзојави „Застави“.

Стигли 23. јуна.

Побуњени руски брод „Потемкин“.

Теодосија (Феодосија, на Криму). Руски побуњени брод стигао овамо. Тражи угљена и хране и лечника. Захтева још, да му варошки представници осигурају да може остати 24 сата.

Софија. Руска торпедњача „Стрелителни“ који је добио налог да торпедима потопи „Потемкина“ стигао је пред дворац Еуксиноград, код Варне. Ту је узео угљена, воде и за тим отпловио даље, не зна се куда. Бугарска влада издала је налог, да побуњене руске лађе, које би дошле у бугарска пристаништа разоружају или да их позову да напусте пристаништа, а ако буде потребно, да употребе силу.

Руско-јапански рат.

Петроград. Руси су почели у Кореји да наступају. Посели су више места на југу.

Трговина

НОВИ САД, 23. јуна 1905. године.

Пшеница прве каквоће	15 к. — п. до 15 к. 20 п.
Пшеница средња	14 к. 60 п. до 14 к. 80 п.
Пшеница лакша	14 к. 20 п. до 14 к. 40 пот.
Наполица	— кр. — пот. до — кр. — пот
Јечам нови	11 круна — пот. до 11 кр. 20 пот.
Зоб	13 кр. — пот. до 13 кр. 60 пот
Кукуруз у зрну ст.	15 кр. — п. до 15 кр. 20 п.
Кукуруз у зрну н.	— кр. — п. до — кр. — пот.
Маст	148 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина	148 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина пушена	148 кр. — п. до — кр. — п.

(сва од 100 кила)

Свињи угојени тешки	102 до 104 пот.	по килу
Свињи средњи	98 до 100 „	
Свињи лаки	92 до 96 „	

живе мере.

Теоци 74 п. до 80 пот. по кили
Јагњци 16 к. до 32 к. по пару
Овци — кр. до — кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

22. јуна било је . . . . 3 50 метра
23. јуна било је . . . . 3·38 метра

ЗА МОЈУ
ПОМОДНО-МУНУФАКТУРНУ РУДЊУ
требам једног
МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА
који је вешт продавац. Ступити у радњу може одмах
К Симовић
584 3—3 у Белој Цркви (Fehértemplom).

КОМИСИОНАРСКА
И УВОЗНА РАДЊА ЗЕМАЉСКИХ ПРОИЗВОДА
АЛЕКСАНДРА ПАВЛОВИЋА
У БЕЧУ
IV. Флеишмангасе број 7.

Препоручује се свима извозницима, који су вољни ово године своје наравне производе, као воће, поврће живад, јаја, маслац итд. на светско тржиште продати, нека се на моју тврткy обратити изволе.

Купујем сваку количину и примам такођер разне производе у комисион на продају.

Особито се препоручујем свим трговцима, који се баве продајом и извозом јаја и маслаца, плаћам увек највишу цену.

Сандуке и оструживу (Holzwoll) за јаја дајем ја сваком који жели шиљати. 279 10—

је био за четнике челопечки вис па и цела коса која је имала дужину до 2000 метара. У исто време била је и битка коначно решена у корист четника. Турци су се, под паљбом четника, свуда нагло повлачили.

Ова чета српска, од како је чула прасак револвера и пушака, трчала је по великој врућини само да што пре стигне у помоћ. И нико од њих није у путу заостао нити је ма и један застао при јурашу на турски вис. Слава јој!

Око 7 сати пушчана ватра већ је отанчала. Мрак је већ почео да освија, те да своју црном копреном покрије Алахове синове, који, вршећи луде наредбе туђинских људи, оставише своје кости по долини Алгуње. И Арнаути и преостали аскери, тежили су само једном: да што пре измакну из паклене ватре.

Једна половина ваљда је и то доживела, али добра половина остала је на месту сукоба или је рањена. Поједини одреди страховито су сатрвени. Од 459 аскера из Степанце вратило се 8, од 50 војника вратило се 15! Најсрећније је прошао аскер са Св. Прохора. Њега је [illegible] у једној јарузи из које све је већ [illegible] се није смркло и чеди који [illegible] упропашћ[illegible] био пораз Турака, нека и Бугари и [illegible]. Кад су кидисавали на отмичарима. [illegible] су у великим масама.

Кад [illegible] буга[illegible] их се 5 није могло крајев[illegible] Скопс[illegible] сати ноћу свирале су трубе са три стране, не били се скупио аскер али га није дошло ни колико треба да чува кул; за то су четници могли са свим мирно проћи крај куле Арманице, а да нико од аскера не викне: дур!..

Четници, рачунајући да може Турцима сваки час приспети помоћ, склонили су се у планине. Кумановчани Бугараши и околина арнаушка пребројала је мртве, и налазе да их је било 317. И рањеника је било врло много Не зна се којих више: да ли Арнаута. да ли аскера, пешака или коњаника (деврија). Говори се да је погинуо и један аустријски официр, али да се то крије. То већ није за веровање. Од официра турских погинуло их је повише. Мртве аскере однели су на колима у Куманово. Запрега је била са по 4 коња. Арнаути су своје мртве однели кућама, а и рањени су тамо отишли.

Невероватно, али је сасвим тачно да су четници имали свега два мртва и 5 рањених. Положај њихов на вису у стенама, добро гађање и коришћење заклоном на положају, учинили су да су тако јевтино прошли. Погинули четници показали су јунаштво дивљења достојно. Рањени и сви остали такође. То је био један четнички ватромет, једно осветљење — какво се ретко виђа. Четници су весели, а Турци погружени. Већ неки говоре да до тога не би ни дошло, да их није нагнао «проклети Швабо».

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића** и жене му **Саранфиле стечај** на једно стипендијско место са годишњом стипендијом од 600 круна, за слушаоца трговачке струке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо: 2 школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земље под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, који одреди Матица Српска.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића сестрића завештачева; за тим деца његова кума покојног Дамјана Јеврића, пароха у Јамини, његова кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да су сиромашни и за науку способни.

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенство, не исцрпу установљене стипендије.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, У Новом Саду, 18. јуна (1. јула) 1905. год.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р
секретар.

611 2—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
БРАЋЕ ПОПЕРА
У ВРДНИКУ
потребује једног млађег помоћника
Ступање одмах или за 14 дана.
612 2—2

Стечај.

Расписује се стечај на једно упражњено место из задужбине **Нестора Димитријевића** с годишњом пристојбом од 400 круна ниже евент горње гимназије.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Великог Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новоме Саду 18. јуна (1. јула) 1905.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар.

609 2—3

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Гедеона Дунђерског (Геце)** расписује се стечај на **једно** стипендијско место.

Стипендија износи годишње 1000 круна, за ученике гимназијске, реалне, економне, занатлијске, трговачке или ма које врсте више стручне школе.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

Ко не приложи макар и једну од наведених сведоџаба, нека последице припише себи самом.

По вољи завештачевој имају првенство на ту стипендију ученици из породице му и то десцендентални потомци његови, а за тим ученици из Сентомаша, ако имају особине, које се од таких у основном писму траже, што **све такођер треба сведочанством доказати**

Питомци ове задужбине морају слушати своје науке у заводима у Угарској, а стране више школе могу похађати тек с дозволом високог краљевског угарског министарства просвете и црквених послова

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати. Рок овоме стечају траје до 21 јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које буду стигле после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 18. јуна (1. јула) 1905. год.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић с. р.,
секретар.

610 2—3

НЕСРЕТНИ су они, који пате од **струјености**, јер не знају, да им се може и без операције помоћи. Златна медаља! Силесија захвалних признања! Одговори бесплатни.

R. KÖHLER,
581 5—10 **Pressburg, Donaugasse 7.**

Стечај.

У будимпештанском заводу **Саве Текелије** има почетком школске год. 1905/6. да се попуне три евентуално и више питомачких места. Натицатељи за ова питомачка места ваља да искажу: 1) крштеницом, да су Срби православне вере и да су рођени у земљама круне св. Стевана; 2) физикатском сведоџбом, да су потпуно здрави и крављим богињама ревацинирани; 3) општинском сведоџбом потврђеном од солгабирова евентуално котарског предстојника, да су и сами и родитељи им сиромашног стања; 4) да су с врло добрим успехом положили испит зрелости на којој великој гимназији или реалци, евентуално да с истим успехом слушају универзитетске науке, да су безприкорног владања

Питомац завода ужива у заводу стан, добија огрев, осветлење, послугу, лечење у мањој болести, и добија уз то и 600 кр. годишње стипендије у 10 месечних оброка.

Избор важи тек онда, кад и заводски лечник потврди, да је изабрани добро развијен и потпуно здрав.

Изабрани питомац дужан је, да продужи своје науке на универзитетима у Будимпешти.

Молбенице се подносе **патронату будимпештанског завода Саве Текелије** а упућују **председнику патроната** преосвештеном г. **Лукијану Богдановићу у Сент-Андреји,** (Szent-Endre, per Budapest) до 18. (31.) јула 1905. године.

У Будимпешти 1. јула 1905.

614 1—3 **Патронат**
будимпештанског завода Саве Текелије

ЖЕНИДБЕНА ПОНУДА

МЛАД СРБИН, трговац, у главном граду краљевине Хрватске, тражи себи добру и вредну девојку за жену са нешто мираза. Само озбиљне понуде уз фотографију под шифром **„Човек“** нека се шаљу на администрацију овога листа. За строгу дискрецију гарантирам.

622 1—10

КУЋЕ у Панчеву

Франц Јосифов трг, број 6. („Бели крст“ поред мађистрата) и алмашки пут, број 60. продају се на јавној дражби из слободне руке.

Дражба ће се одржати 14. (27) јула 1905. год. после подне у 3 сата у писарници потписаног.

Дражбени услови могу се видети код потписаног.

У Панчеву 4. јула 1905.

Др. Пав. Марјановић,
620 1—1 адвокат.

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД 146 39—
ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ
Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

28. szám
II. oszt 1905.

Kihirdetés.

A nádalyái anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezető helyettese kihirdeti, hogy:

1. Bojevics Lázár ki családi állapotára nézve: nőtlen és a kinek vallása: görög-keleti; állása (foglalkozása): kisbirtokos; lakóhelye: Ireg (szerém megye, iregi járás); születési helye: Ireg (szerém megye, iregi járás), születési ideje: 1880. évi április hó 13-ik napja s a ki Bojevics Dömötör (Mita) és Macsurin Julianna szülőknek — fia.

2. Belyanszki Éva ki családi állapotára nézve: hajadon, és a kinek vallása: görög-keleti; állása (foglalkozása): —; lakóhelye: Nádalyá; születési helye: Ó-Kér; születési ideje: 1878. évi, október hó 27-ik napja s a ki néhai Belyanszki Tivadar (Tosa) és Tatity Emilia (Milicza) szülőknek leánya egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, bogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesiteni, u m.: Nádalyán és a „Zasztava“ hirlapban.

Kelt Nádalyán, 1905. évi, július hó 1-ső napján.

Elme István s. k.
621 1—1 anyakönyvvezető helyettes.

28. број.
II. раз. 1905.

Објава.

Потписани заменик матричар надаљског матричарског округа објављује, да:

1. Лазар Бојевић по породичном стању: неожењен, по вероисповести: Србин православни, по занимању: мали поседник; станује у Иригу (сремска жупанија, иришки хатар); рођен у Иригу (сремска жупанија, иришки хатар) 1880. год., 13. априла; син Мите Бојевића и жене му рођ. Јулке Мачурин.

2. Евица Бељански, по породичном стању: неудата; по вероисповести Српкиња православне вере; занимање: —; станује у Надаљу; рођена у Старом Керу 1878. год. 27. децембра; кћи Тоше Бељанског и жене му рођ Милице Татић намеравају међусобно брак склопити.

Позивају се сви они, који би у погледу брачне везе или о такој околности знали, која искључује слободан пристанак, да то непосредно потписаном заменику матричара путем општ. поглаварства (матричара) где је објава истакнута — своју објаву учине.

Ова се објава има у следећем месту истаћи и то у Надаљу и у листу „Застава“.

У Надаљу, 1. јула 1905. год.

Стеван Елме с. р.,
матрички заменик.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.